

Mitä asioita hyvä huomioida oppimateriaalin avoimessa julkaisemisessa?

Avoimen tieteen uutisia 25.11.2019

Anne Kärki

Sopimusmallityöryhmän puolesta

Opettaja/oppimateriaalin tuottajan näkökulma

- Suunnittele avaaminen: missä, miten, millaisilla käyttöehdoilla oppimateriaali tai sen osa avataan
- Avaaminen käyttäen avoimia lisenssejä: oppimateriaaleihin suositellaan usein CC BY-SA 4.0 –lisenssiä. Kun oppimateriaalin tekijät siirtävät tekijänoikeudet työnantajaorganisaatiolle voidaan aineiston avaamisesta CC -lisenssillä sopia samalla. Jos siirretään rinnakkaiset tekijänoikeudet, voi tekijä myös käyttää CC-lisenssejä itse.
- Yhteistyössä tehdyt oppimateriaalit: työskentelyn alussa kannattaa pohtia, miten oikeuksista sovitaan niin, että ne ovat mahdollisimman tarkoituksenmukaiset jokaiselle osatuottajalle. Yksi mahdollisuus on rinnakkaiset tekijänoikeudet - sopiminen kokonaisuudesta. Jos muokkaus-oikeutta ei ole sovittu, ei ole oikeutta muun kuin oman osan muokkaamiseen ja käyttöön irrallaan muiden tuotoksista.

Organisaationäkökulma

- Sopiminen organisaatioiden yhteistyöstä: On hyvä sopia etukäteen oppimateriaalin avoimesta julkaisemisesta sekä siitä, missä avoin oppimateriaali julkaistaan (esimerkiksi millä verkkosivuilla).
- Sopimisen periaatteita: 1) Jos hankkeessa on useita organisaatioita, sopivat organisaatiot hankkeen tulosten käytöstä ja immateriaalioikeuksien omistuksesta ja käytöstä 2) Sopiminen organisaatioiden kesken voi tapahtua vain, jos riittävät oikeudet materiaaliin on luovutettu organisaatiolle.
- Sopimisen sisältö: Yhteistyön tarkoitus, tavoitteet, toteutustavat; Oppimateriaalin käyttöehdot; Mahdolliset yhteiset opintojaksot; Oikeus tuloksiin; Materiaalien muokkaus- ja päivitysoikeudet

Opiskelijanäkökulma

- Opiskelijan teoksissa tekijänoikeus on opiskelijan, joten opiskelijan kanssa on sovittava oppimateriaalin omistajuudesta, jo opiskelijan luoma sisällön osalta teoskynnys ylittyy.
- Opiskelija voi luovuttaa omistajuuden korkeakoululle; sopiminen suunnitteluvaiheessa tai heti kurssin/projektin alussa. Opiskelijalla on oikeus estää tuottamansa materiaalin käyttö ja avaaminen ellei sopimusta ole tehty.
- Opiskelija voi myös käyttää CC-lisenssiä.
- Opiskelija tekijänä on hyvän tavan mukaan ilmoitettava, samoin on sovittava muokkaus- ja päivitysoikeudet sekä vastuut kuten muidenkin materiaalin tuottajien kanssa.